

Handläggare
Eva-Lena Eirefelt
Telefon: 08-50836267**Till**
Äldrenämnden
25 mars 2025

Arbetskor inom äldreomsorgen

Inriktningsärende

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag, i enlighet med detta tjänsteutlåtande, på hur förvaltningen kommer arbeta med införande av arbetskor inom äldreomsorgen.

Sammanfattning

I Stockholms stads budget för 2025 fick äldrenämnden i uppdrag att samordna införandet av arbetskor inom äldreomsorgen för privata utförare och utförare i egen regi.

Förvaltningen har påbörjat arbetet med att utforma en modell för hantering av arbetskor inom äldreomsorgen.

Det är tre alternativ som utkristalliserat sig som möjliga att genomföra: Direktutbetalning till varje medarbetare, upphandling av arbetskor eller att medarbetaren själv köper skor som denne anser vara lämpliga att använda i arbetet. Kvitto lämnas till arbetsgivaren och medarbetaren ersätts för utlägg. Ett system som har likheter med nuvarande system som gäller för friskvård.

Förvaltningen kommer att arbeta vidare med alternativet att upphandla arbetskor. Inriktningen på arbetet beskrivs i detta tjänsteutlåtande.

Bakgrund

I Stockholms stads budget för 2024 fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för införandet av arbetskor i lämpliga välfärdsverksamheter. Uppdraget beskrevs på följande sätt: ”Stadens anställda ska ha bra arbetsvillkor och staden ska arbeta aktivt med friskfaktorer. Arbetsmiljön ska stärkas och som en del i det arbetet ska kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för införandet av arbetskor i lämpliga välfärdsverksamheter.

Utredningen ska särskilt beakta arbetsmiljöansvar, ekonomi för den enskilde medarbetaren samt en effektiv och grön resursanvändning.”

Utifrån detta uppdrag tog personalstrategiska avdelningen på stadsledningskontoret fram en PM i maj 2024, ”Utredning gällande arbetsskor”. Denna PM innehöll en omvärldsbevakning kring de kommuner som infört någon form av arbetsskor men också Arbetsmiljöverkets synpunkter och skatterelaterade frågeställningar. Med detta som underlag beskrevs två alternativ. Ett alternativ där arbetsskor upphandlas och köps in och ett alternativ där ett bidrag till arbetsskor ges till medarbetare.

I Stockholms stads budget för 2025 fick äldrenämnden i uppdrag att samordna införandet av arbetsskor inom äldreomsorgen för privata utförare och utförare i egen regi. För detta har äldrenämnden tilldelats 5,0 mnkr för att ersätta privata utförare av äldreomsorg för arbetsskor samt 1,0 mnkr för att samordna arbetet med införandet av arbetsskor i egen regi under 2025.

Även stadsdelsnämnderna har en aktivitet om att införa arbetsskor inom äldreomsorgen för att främja personalens arbetsmiljö och friskfaktorer. För detta ändamål har stadsdelsnämnderna tilldelats 12,0 mnkr i budget 2025.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom administrativa avdelningen. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 19 mars 2025. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 18 mars 2025 och socialnämndens, äldrenämndens och överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor den 13 mars 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har påbörjat arbetet med att utforma en modell för hantering av arbetsskor inom äldreomsorgen.

Hanteringen av hur medarbetare inom äldreomsorgen kan få tillgång till bra arbetsskor kan utformas på flera sätt. Förvaltningen har under arbetet med inriktningsärendet haft det PM som personalstrategiska avdelningen skrev 2024 som underlag men även tittat på hur andra kommuner utformat sina system för arbetsskor.

Tre alternativ för genomförande är möjliga:

- Direktutbetalning till varje medarbetare.
- Upphandling av arbetsskor.
- Medarbetaren köper själv skor som denne anser vara lämpliga att använda i arbetet. Kvitto lämnas till arbetsgivaren och medarbetaren ersätts för utlägg. Ett system som har likheter med nuvarande system som gäller för friskvård.

Förvaltningen kommer att arbeta vidare med alternativet att upphandla skor. Detta bland annat för att det är angeläget att möjligheten för medarbetarna att få arbetsskor ska upplevas som något som är attraktivt och som man gärna vill utnyttja. Samtidigt behöver arbetsgivaren styra så att skorna som köps in fyller syftet med att göra medarbetarnas arbetsmiljö bättre. För att göra detta möjligt är det dels angeläget att denna förmån kommer med ett brett utbud av skor för att främja valfrihet och individuella behov dels att medarbetarna kan välja skor hos en leverantör som är specialiserad på arbetsskor. Oavsett val av modell omfattas arbetsskorna av förmånsbeskattning gentemot den enskilde då det inte finns några lagstadgade krav på arbetsgivaren att tillhandahålla arbetsskor och att det inte bedöms möjligt att uppfylla Skatteverkets regler för skattefri förmån.

Arbetsskor genom upphandling

Förvaltningen föreslår att arbetsskor förmedlas genom upphandlad leverantör då staden genom kravställning kan säkerställa att leverantören har adekvat kompetens och utbud för att fylla de behov som finns inom äldreomsorgens verksamheter gällande arbetsskor. Detta blir en garant för att medarbetarna får bra skor som fyller sitt syfte och gör arbetsmiljön bättre. För att göra detta möjligt är det angeläget att denna förmån kommer med ett brett utbud av skor för att främja valfrihet och individuella behov. I upphandlingen ställs krav på hållbarhet och vid framtagandet av riktlinjerna för avrop kommer hänsyn tas till hållbarhetsperspektiv.

I dagsläget har Stockholms stad ett avtal med Ahlsells, vilket är ett företag som bland annat har skyddskläder och arbetsskor i sitt sortiment. Taket för denna upphandling är 7,0 mnkr och staden kan inte köpa över denna summa. Detta tak har uppnåtts och staden kan istället använda det ramavtal som Sveriges kommuner och regioner (SKR) genom Adda, har upphandlat för yrkes- och arbetsskor.

Arbetet med en ny upphandling av arbetsskor i staden kommer att starta under mars 2025 och beräknas vara klart under slutet av 2025. I det nya avtalet kan en högre gräns för inköp sättas och ett bredare utbud av skor göras tillgängligt. Det är serviceförvaltningen som har ansvar för denna upphandlingen för staden. Äldreförvaltningen kommer att delta i referensgrupp för upphandlingen för att säkra ett utbud av skor som passar äldreomsorgens verksamheter.

Eftersom en ny upphandling inte är klar förrän i slutet av år 2025 kommer förvaltningen att använda det ramavtal som SKR har genom Adda.

Vilka medarbetare omfattas av möjligheten att få arbetsskor? Förvaltningen föreslår att de som ska få ta del av förmånen med arbetsskor är medarbetare som idag har arbetskläder. De yrkesgrupper som främst omfattas av förmånen är undersköterskor, vårdbiträden, sjuksköterskor, arbetsterapeuter, fysioterapeuter samt sjukgymnaster men även andra yrkesgrupper som bär arbetskläder kan vara aktuella. I januari 2025 var 5081 personer anställda inom dessa yrkesgrupper.

Förvaltningen föreslår att det för att ta del av förmånen krävs en tillsvidareanställning alternativt en tidsbegränsad anställning om minst tre månader och minst 40 procent sysselsättningsgrad. Då bidraget syftar till att skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö och arbetsvillkor under anställningen föreslås ingen kvalificering gällande anställningstid.

Förvaltningen föreslår att skorna ska ha ett takpris på cirka 1000 kronor, den exakta summan fastställs under arbetets gång. Kostnaden avgör sedan vad förmånsbeskattningsbeloppet blir för medarbetaren.

Ekonomi

Äldrenämnden har tilldelats 5,0 mnkr att fördela till privata utförare av äldreomsorg. En uppskattning av kostnaden för privata utförare, under förutsättning att alla anställda nyttjar denna möjlighet, är 0,6 mnkr högre än denna tilldelning. Under rubriken Central medelsreserv i kommunfullmäktiges budget för 2025 står följande: ”Den kommunala äldreomsorgen ska erbjuda anställda tillgång till arbetsskor. För detta medel anslås medel under SDN Äldreomsorg. Privata utförare kommer om de inför samma förmån kunna ansöka om medel för syftet. Äldrenämnden har fått ett anslag för syftet. Här finns ytterligare en beredskap i det fall att efterfrågan skulle bli stor. För ändamålet beräknas 4 miljoner”.

Om det visar sig att de 5,0 mnkr som äldreförvaltningen tilldelats inte är tillräckligt kommer förvaltningen att äska för merkostnader i tertialrapport 2 2025.

Referensgrupp stadsdelsförvaltningar

Förvaltningen föreslår att en referensgrupp med tjänstepersoner från stadsdelsförvaltningarna tillsammans med fackliga företrädare deltar i arbetet med att ta fram upphandlingsdokument och riktlinjer.

Privata utförare

Det som är beskrivet ovan gällande vilka medarbetare som omfattas av möjligheten att få arbetsskor gäller för både egen regi och privata

utförare. Staden kan dock inte bestämma om privata utförare ska göra en upphandling av arbetsskor. De har rätt att välja andra alternativ.

Fördelningen av medel till privata utförare hanteras av äldreförvaltningen. I samband med att förvaltningen tar fram riktlinjer för egen regi kommer även riktlinjer för privata utförare att tas fram. En uppföljning av riktigheten av de lämnade uppgifterna kommer att genomföras årligen.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens förslag, i enlighet med detta tjänsteutlåtande, på hur förvaltningen kommer arbeta med införande av arbetsskor inom äldreomsorgen.

Karin Bülow
Äldredirektör
Äldreförvaltningen

Erika Cederlöf
Avdelningschef
Äldreförvaltningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Bülow, Förvaltningschef	2025-03-12
Erika Cederlöf, Avdelningschef	2025-03-12